

ZAKON O ČEKU

I - OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim zakonom uređuju se forma i sadržaj čeka, te poslovanje s čekom na teritoriju Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija).

Članak 2.

Ček, u smislu ovog zakona, predstavlja sredstvo plaćanja.

Članak 3.

U ovom zakonu:

- 1) "Indosament" označava prijenos prava iz čeka na novog imatelja čeka,
- 2) "Odgovornost i plaćanje" označuje isplatu po viđenju, isplatu cijele sume ili izvjesnog dijela jamstvom,
- 3) "Regres zbog neisplate" označuje mogućnost ostvarivanja regresa protiv indosanta, trasanta i avaliste u slučaju da jedan od njih odbije isplatu čeka, jednog od njih,
- 4) "Umnožavanje" označava mogućnost izdavanja čeka u zemlji i inozemstvu u dva ili više istovjetnih primjeraka,
- 5) "Zastara" predstavlja mogućnost zastarijevanja potražnje iz čeka,
- 6) "Tužba iz temeljnog odnosa" je mogućnost povrata čeka redovitom parnicom protiv trasanta ili svoga neposrednog indosanta umjesto podizanja regresne tužbe.

II - IZDAVANJE I OBLIK ČEKA

Članak 4.

Ček sadrži:

- 1) oznaku za ček, napisanu u samom slogu isprave ili, ako je ova izdana na stranom jeziku, izraz koji na tome jeziku odgovara pojmu čeka,
- 2) bezuvjetni uput da se plati određena svota novca iz trasantovog pokrića,
- 3) ime onoga koji treba platiti (trasat),
- 4) mjesto gdje treba platiti,
- 5) oznaku dana i mjesta izdavanja čeka,
- 6) potpis onoga koji je ček izdao (trasant).

Članak 5.

- (1) Ček koji je plativ u zemlji može se trasirati samo na banku.
- (2) Ček plativ izvan zemlje može se, prema zakonu mjesta plaćanja, trasirati i na druge osobe.

Članak 6.

- (1) Isprava u kojoj ne bi bilo ma kojeg od sastojaka navedenih u članku 4. ili koja nije trasirana prema članku 5. ovog zakona ne vrijedi kao ček, osim u slučajevima koji su određeni u sljedećim stavcima.
- (2) Ako nije osobito određeno, vrijedi kao mjesto plaćanja ono mjesto koje je označeno kraj trasantovog imena.
- (3) Ček u kojem nije naznačeno mjesto izdavanja smatra se da je izdan u mjestu koje je označeno kraj trasantovog imena.
- (4) Određivanje kamata u čeku smatra se kao da nije napisano.

Članak 7.

- (1) Ček se smije trasirati samo na onu osobu kod koje trasant ima pokriće kojim može raspolagati putem čeka, na temelju izričitog ili prešutnog sporazuma s tom osobom.
- (2) Trasant, koji izda nepokriven ček dužan je dati imatelju čeka potpunu odštetu.

Članak 8.

- (1) Ček može glasiti na ime, po naredbi ili na donositelja.
- (2) Ček na ime, koji sadrži oznaku "ili donositelja", odnosno drugi izraz koji isto znači, vrijedi kao ček na donositelja.
- (3) Isto tako, ček bez oznake osobe kojoj se ima platiti (korisnik, remitent) vrijedi kao ček na donositelja.
- (4) Ček može glasiti i na ime po naredbi samog trasanta.
- (5) Ne vrijedi ček na donositelja u kojem su trasant i trasat jedna ista osoba.

Članak 9.

Trasant odgovara za isplatu. Svaka odredba kojom bi se on oslobađao odgovornosti za isplatu smatra se da nije napisana.

III - INDOSAMENT

Članak 10.

- (1) Ček na donositelja prenosi se jednostavnom predajom. Svaki drugi ček, iako i nije izričito trasiran po naredbi, prenosi se indosamentom.
- (2) Ček u kojem je trasant stavio riječi: "ne po naredbi" ili drugi izraz koji znači isto, prenosi se samo u obliku i s učincima običnog ustupa (cesije).
- (3) Ček na donositelja može se pretvoriti u ček na ime ili u ček po naredbi odgovarajućim punim indosamentom.

Članak 11.

- (1) Indosament mora biti bezuvjetan. Svaki uvjet koji bi bio stavljen smatra se kao da nije napisan.
- (2) Djelomičan indosament je nevaljan.
- (3) Isto tako, nevaljan je i trasatov indosament.
- (4) Indosament "na donositelja" vrijedi kao bjanko indosament.
- (5) Tko god, izuzimajući trasata, stavi na poledini čeka izdanog na donositelja svoj potpis, ne ispisujući odredbu o indosamentu, odgovara kao trasantov avalista. Ček ovim ne gubi osobinu čeka na donositelja.
- (6) Indosament na trasata vrijedi kao priznanica o isplati.

IV - ODGOVORNOST I PLAĆANJE

Članak 12.

Izjava o akceptu koja bi se stavila na ček nema čekovno- pravnog učinka.

Članak 13.

- (1) Isplata čeka može se za cijelu čekovnu svotu ili za izvjestan njen dio osigurati jamstvom (avalom).
- (2) Izuzimajući trasata, ovo osiguranje može dati svaka treća osoba, pa i ona koja je ček potpisala.

Članak 14.

- (1) Ček se plaća po viđenju.
- (2) Ne vrijedi kao ček isprava u kojoj bi dospelost bila drukčije naznačena.

Članak 15.

(1) Ček koji se ima platiti u našoj zemlji mora se trasatu podnijeti na isplatu, i to računajući od dana izdavanja:

1) u roku osam dana ako je mjesto izdavanja i plaćanja u našoj zemlji jedno isto, a u roku petnaest dana ako su to različita mjesta,

2) u roku dvadeset dana ako je ček izdan u bilo kojoj europskoj zemlji,

3) u roku od šezdeset dana ako je ček izdan u bilo kojoj zemlji izvan Europe.

(2) Izuzetno od stavka 1. ovog članka, cirkulirani ček može se podnijeti na isplatu i u roku šest mjeseci od dana izdavanja.

(3) Smatra se da je ček podnesen na isplatu i onda kad je podnesen nekoj mjerodavnoj organizaciji za obavljanje platnog prometa (u daljnjem tekstu: OOPP) čiji je trasat član ili kod koga ima zastupnika.

Članak 16.

Kad se ček trasira iz jednog mjesta u drugo mjesto i kada se u tom mjestu primjenjuje drugi kalendar, onda se dan izdavanja dovodi na dan koji mu odgovara u kalendaru, koji vrijedi u mjestu plaćanja, pa se prema tome određuje dospijeće.

Članak 17.

(1) Nemaju nikakvog utjecaja na učinak čeka trasantova smrt ni njegova čekovna nesposobnost za obvezivanje, kad nastupe nakon izdavanja čeka.

(2) Trasat mora odbiti isplatu čeka ako zna da je nad imovinom trasanta otvoren stečaj.

Članak 18.

(1) Opozivanje čeka djeluje:

1) kad protekne rok koji je određen za podnošenje radi isplate,

2) ako trasant neposredno pošalje ček koji glasi na ime ili "po naredbi" trasatu, s odredbom da ga namiri osobi označenoj u čeku, a opozivanje stigne trasatu prije nego što je ta odredba izvršena.

(2) Kad nema opozivanja, trasatova je dužnost prema trasantu ček isplatiti i nakon što protekne rok za podnošenje, osim ako ne postoji drukčiji sporazum.

(3) Trasant koji bi nakon isteka roka za podnošenje raspolagao pokrićem, mada nije pravovaljano opozvao ček, odgovara za naknadu štete.

Članak 19.

(1) Prilikom isplate čeka trasat može zahtijevati da mu imatelj preda ček s potvrdom na njemu da je isplaćen.

(2) Imatelj čeka može odbiti djelomičnu isplatu.

(3) U slučaju djelomične isplate trasat može zahtijevati da se ona zabilježi na čeku i da mu se uz to izda priznanica na isplaćenu svotu.

Članak 20.

(1) Ček koji je s prednje strane precrtan dvjema uporednim crtama može imatelj čeka naplatiti samo preko banke (članak 5.). Ovo precrtavanje može izvršiti bilo trasant bilo imatelj čeka.

(2) Precrtavanje može biti opće ili posebno.

(3) Precrtavanje je opće ako između dviju njegovih crta nije ništa naznačeno ili ako je napisano "banka", odnosno kakav drugi izraz koji znači isto.

Precrtavanje je posebno, ako je između njegovih crta napisano ime neke određene banke.

(4) Opće precrtavanje može se pretvoriti u posebno, a posebno ne može u opće.

(5) Ček s posebnim precrtavanjem može imatelj čeka naplatiti samo preko banke označene u precrtavanju, time da on može odrediti neku drugu banku da obavi tu naplatu.

(6) Brisanje precrtavanja ili imena označene banke smatra se kao da nije obavljeno.

(7) Trasat koji, u slučaju općeg precrtavanja, ne isplati ček banci nego kojoj drugoj osobi, ili koji u slučaju posebnog precrtavanja isplati ček kojoj drugoj, a ne u precrtavanju označenoj banci, odgovara za nanesenu štetu. Naknada štete ne može biti veća od čekovne svote.

Članak 21.

(1) Trasant, a i svaki imatelj čeka, može zabraniti da se ček isplati u gotovom novcu. Radi toga on mora na prednjoj strani čeka, preko sloga napisati: "samo za obračun" ili kakav drugi izraz koji znači isto.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovog članka ček se može namiriti samo obračunom s trasatom ili s osobom koja ima kod trasata račun ili s članom OOPP koji postoji u mjestu plaćanja. Ako trasat nije član OOPP, on može prilikom podnošenja čeka označiti na njemu nekog člana OOPP u svrhu obračunavanja. Ovakav obračun vrijedi kao isplata.

(3) Oznaka: "samo za obračun" ne može se opozvati.

(4) Ako ne postupi po odredbi za obračun, trasat odgovara najviše do iznosa čekovne svote za štetu koju bi na taj način prouzročio.

V - REGRES ZBOG NEISPLATE

Članak 22.

(1) Imatelj čeka može ostvariti regres protiv indosanta, trasanta i avalista ako bude odbijena isplata čeka koji je podnesen na vrijeme (članak 15.).

(2) Podnošenje na isplatu i neisplatu moraju biti utvrđeni:

1) javnom ispravom ("protest zbog neisplate"), ili

2) potpisanom trasantovom izjavom na čeku kojom odbija isplatu, s naznačenjem dana kad je ček bio podnesen; izjava se mora u protestnom roku unijeti u registar protesta, u čemu protestno tijelo stavlja potvrdu na čeku, odnosno njegovom alonžu, ili

3) datiranom potvrdom OOPP, kojom se utvrđuje da je ček bio podnesen na vrijeme i da nije namiren obračunom.

(3) Protest zbog neisplate mora se podići prije nego što protekne rok za podnošenje. Ali, za ček podnesen na isplatu posljednjeg dana roka za podnošenje, ako ne bude isplaćen, protest se može podići još i prvog dana koji za ovim danom dolazi.

VI - UMNOŽAVANJE

Članak 23.

(1) Ček izdan u zemlji, a plativ izvan nje, može se izdati u dva ili više istovjetnih primjeraka. U slogu svakog primjerka mora se staviti njegov tekući broj; ako se to ne učini, svaki primjerak vrijedi kao poseban ček.

(2) Ček na donositelja ne može se umnožavati.

VII - ZASTARA

Članak 24.

(1) Regresni zahtjevi imatelja čeka protiv indosanata i protiv trasanta zastaraju za šest mjeseci od proteka roka za podnošenje na isplatu.

(2) Regresni zahtjevi indosanata jedan protiv drugih i protiv trasanta zastaraju za šest mjeseci od dana kada je indosant iskupio ček ili od dana kada je protiv njega kod suda postupljeno.

VIII - TUŽBA IZ TEMELJNOG ODNOSA

Članak 25.

(1) Umjesto da podigne regresnu tužbu (članak 22.), imatelj čeka, ako nije drukčije ugovoreno, može uz povrat čeka ostvariti u redovitoj parnici protiv trasanta ili svoga neposrednog indosanta tražbinu proisteklu iz pravnog odnosa koji je bio temeljem izdavanja ili prijenosa čeka.

(2) Tražbinu iz temeljnog odnosa imatelj čeka može ostvariti i onda kad nisu ispunjeni uvjeti za regres ili je ovaj zastario. Ali u ovom slučaju, imatelju se od njegove tražbine odbija iznos štete koju je tuženi dužnik pretrpio zbog nepravodobno učinjenog ili zbog propuštenog podnošenja čeka.

IX - ODREDBE ZAKONA O MJENICI KOJE SE PRIMJENJUJU NA ČEK

Članak 26.

Na ček se primjenjuju sljedeće odredbe Zakona o mjenici ("Službene novine Federacije BiH", broj 32/00):

- 1) o razlikama u svoti (članak 8.),
- 2) o pravovaljanosti potpisa na mjenici osoba navedenih u članku 10. Zakona o mjenici, kao i o pravovaljanosti potpisa osobe koje radi bez ovlaštenja ili koja prekorači svoje ovlaštenje,
- 3) o indosamentu (čl. 14. do 19.), osim odredbe o akceptiranju i odredbe članka 18. stavak 2. Zakona o mjenici,
- 4) o avalu (čl. 32. i 33.), time da trasatov aval nema čekovnopravnog učinka,
- 5) o plaćanju (članak 42.),
- 6) o izvješćivanju (članak 46.), o napomeni "bez troškova" (članak 47.), o solidarnoj odgovornosti (članak 48.), o regresnoj svoti (članak 49. stavak 1. i članak 50.), o predaji isprava i precrtavanju indosamenata (članak 51.), u svim navedenim člancima izuzimaju se odredbe o akceptu i o kamatama određenim u ispravi,
- 7) o višoj sili (članak 55.) osim odredbi o akceptiranju,
- 8) o umnožavanju (članak 66.) osim druge rečenice prvog stavka,
- 9) o preinačenju mjenice (članak 70.) osim odredbi o akceptiranju i s dodatkom: "štetu koja proistekne iz iskupljenja preinačenog kao i lažnog čeka snosi trasant preinačenog čeka odnosno neistiniti trasant lažnog čeka, ako su bilo ove osobe (trasant), bilo njihovi namještenici kojima je povjereno rukovanje čekovima krivi glede preinačenja čeka, odnosno glede izdavanja lažnog čeka. U svakom drugom slučaju štetu snosi trasat. Protivna pogodba nema pravnog učinka".
- 10) o protestu (čl. 71. do 78. i članak 79. stavak 2.) osim odredbi o akceptiranju i o protestiranju na temelju prijepisa čeka (članak 73. točka 1.),
- 11) o zastari (čl. 81. do 86.),
- 12) o neopravdanom obogaćenju (članak 87.) izuzev odredbe o akceptantu, ali samo ako nema mjesta tužbi iz članka 25. stavak 1. ovog zakona,
- 13) o pravu zaloga i pridržaja (čl. 88. i 91.),
- 14) o amortizaciji mjenice (čl. 92. i 95.) osim odredbi o akceptiranju,
- 15) o sukobima zakona (čl. 96. i 97.),

16) ostale odredbe (čl. 98. do 102, i članak 103. st. 1. i 3., izuzev propisa o akceptiranju, te čl. 104. i 105.).

Članak 27.

Za sudsko ostvarivanje čekovnopравnih regresnih zahtjeva vrijede isti propisi o nadležnosti i postupku koji vrijedi za mjeničnopravne regresne zahtjeve.

X - KAZNENE ODREDBE

Članak 28.

(1) Novčanom kaznom od 1.000 KM do 5.000 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba:

- 1) koja trasira ček bez datuma ili s neistinitim datumom izdavanja,
- 2) koja ček iz točke 1. stavak 1. ovog članka, iako zna za njegove nedostatke, preuzme, prenese ili isplati,
- 3) koja trasira ček protivno odredbi članka 5. ovog zakona,
- 4) koja pretvori poseban precrtaj u opći ili izbriše bilo precrtaj bilo ime označene banke (članak 20.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 100 KM do 1.000 KM.

(3) Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i fizička osoba - izdatnik čeka, novčanom kaznom od 100 KM do 500 KM.

(4) Za prekršaje iz stavka 1. ovog članka, može se, u srazmjeri sa visinom pričinjene štete ili neizvršene obveze izreći novčana kazna najviše do dvadesetostrukog iznosa pričinjene štete ili neizvršene obveze koja je predmetom prekršaja.

Članak 29.

(1) Novčanom kaznom od 1.000 KM do 10.000 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba:

- 1) koja kao trasant čeka izda ček za koji nema uopće ili nema dovoljno pokrića,
- 2) koja kao trasant čeka, iako je znala da ček ne može pravovaljano opozvati, tako raspolaže pokrićem da onemogući isplatu čeka (članak 18.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 200 KM do 2.000 KM.

(3) Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i fizička osoba - izdatnik čeka, novčanom kaznom od 200 KM do 500 KM.

(4) Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka može se u srazmjeri s visinom pričinjene štete ili neizvršene obveze izreći kazna najviše do dvadesetostrukog iznosa pričinjene štete.

(5) U slučaju iz stavka 1. ovog članka trasant je dužan imatelju čeka nadoknaditi štetu (članak 7.).

Članak 30.

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 1.000 KM do 5.000 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako postupi protivno odredbi članka 31. ovog zakona.

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 100 KM do 2.000 KM.

(3) Za prekršaje iz st. 1. i 2. ovog članka kaznit će se i fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od 100 KM do 1.000 KM.

XI - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 31.

Zabranjeno je pravnim i fizičkim osobama izdavanje i uporaba pisanih isprava (bonova i sl.) koje služe kao sredstvo plaćanja proizvoda i usluga te za isplatu plaća i naknadu troškova i ostalih materijalnih prava, čije izdavanje i uporaba nisu utvrđeni zakonom i drugim propisima na temelju zakona.

Članak 32.

(1) Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o čeku ("Službeni list RBiH", broj 2/92).

(2) Na oblik i učinak čekovnih izjava koje su dane po čekovima izdanim prije stupanja na snagu ovog zakona, kao i na radnje potrebite za održavanje i ostvarivanje čekovnih prava, primjenjuju se odredbe dosadašnjeg zakona.

Članak 33.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenim novinama Federacije BiH".